

نقش سیاست خارجی ایران در تحولات سوریه (۲۰۱۵-۲۰۱۷)

www.ketab.ir

سمانه ایمان پور

سیده منصوره عمادی

انتشارات آموزش و پژوهش بوعلی

آدرس: تهران، میدان ولیعصر، نرسیده به خیابان زرتشت، کوچه ناصر،
پلاک ۳۲ واحد ۳ تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۳۷۴۲۸ • info@boualipub.com

سرشناسه	ایمان پور، سمانه-۱۳۶۸
عنوان	نقش سیاست خارجی ایران در تحولات سوریه (۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷)
مشخصات نشر	تهران، انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی ۱۳۹۶
مشخصات ظاهر	۱۸۲ صفحه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۵۰-۶۳-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	فارسی
موضوع	ایران- روابط خارجی-سوریه
شناسه افزوده	عمادی، سیده منصوره-۱۳۵۷
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ الف ۹ س / ۱۶۵۶ DSR
رده بندی دیویی	۳۲۷/۵۵۰۵۶۹
شماره کتابشناسی ملی	۴۹۲۹۱۰۶
ناشر	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
مدیر مسئول	سیده نیلوفر شامرادی
مدیر اجرایی	محمد هادی احمدی
صفحه آرای و طراحی جلد	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
تیراژ	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	اول - ۱۳۹۶
چاپ و صحافی	چاپ نشاط
قیمت	ریال ۱۸۰۰۰۰

کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مؤلف می باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

عنوان.....	صفحه.....
دیباچه.....	۸.....
بخش اول: کلیات سیاست خارجی ایران در سوریه.....	۱۱.....
مقدمه.....	۱۱.....
تعریف سیاست خارجی.....	۱۴.....
مؤلفه های راهبردی در تدوین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۴.....
اولویت ها و اهداف سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۶.....
تهدیدات.....	۱۶.....
محدوده عملیاتی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۸.....
اصول سیاست خارجی در قانون اساسی.....	۲۸.....
روابط ایران و سوریه.....	۳۰.....
تحلیل سیاست خارجی ایران.....	۳۲.....
واقع گرایی نوکلاسیک.....	۳۵.....
رویکردهای سیاست خارجی ایران در قبال بحران سوریه.....	۴۵.....
بخش دوم: بحران سوریه.....	۵۵.....
مقدمه.....	۵۵.....
تحلیل و بررسی بحران سوریه از ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۷.....	۶۲.....
ابعاد داخلی بحران.....	۶۳.....
ابعاد منطقه ای بحران.....	۶۵.....
ابعاد بین المللی بحران.....	۶۷.....
رژیم سوریه.....	۶۹.....
سناریوهای دوران گذار در سوریه.....	۷۴.....
تعیین هدف ها و مفاد قرارداد صلح.....	۸۲.....
نقش میانجی و شکل گیری روند گذار.....	۸۴.....
جنبه های عملی و اجرایی بحران.....	۸۷.....
توافق های کوتاه مدت در برابر ثبات درازمدت.....	۸۷.....
حاکمیت و زمان بندی.....	۸۸.....
بسیج منابع (مالی).....	۸۹.....

۹۰.....	جامعه مدنی و شهروندی.....
۹۰.....	پندآموزی سوریه از درس های گذشته.....
۹۲.....	چهارچوب قانونی.....
۹۳.....	تأمین امنیت.....
۹۴.....	بازسازی تشکیلات درونی دولت.....
۹۵.....	رسانه ها و دسترسی به اطلاعات.....
۹۵.....	دارایی عمومی.....
۹۶.....	توسعه اقتصادی و اجتماعی.....
۹۸.....	تدبیرهایی برای برقراری فوری ثبات.....
۹۹.....	روابط با منطقه و جامعه بین المللی.....
۱۰۳.....	بخش سوم: سیاستهای خارجی ایران بین سالهای ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ در قبال بحران سوریه.....
۱۰۳.....	مقدمه.....
۱۰۵.....	اهداف دخالت نظامی ایران در سوریه.....
۱۰۷.....	مهمترین ابزارهای دخالت ایران در سوریه.....
۱۱۰.....	دیگرگونیهای حضور نظامی ایران در سوریه.....
۱۱۶.....	اهمیت ایران در سیاست خارجی روسیه.....
۱۲۰.....	الگوهای آینده روابط ایران و روسیه.....
۱۲۵.....	اهمیت راهبردی سوریه برای جمهوری اسلامی ایران.....
۱۳۷.....	پیامدهای بحران سوریه بر امنیت منطقه ای ایران.....
۱۵۵.....	ظهور داعش در سوریه و تاثیر آن بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۶۰.....	اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۶۶.....	تاثیر داعش بر بعد منطقه ای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۶۷.....	تحولات سوریه و راهبرد سیاست خارجی ایران.....
۱۷۳.....	نتیجه گیری.....
۱۷۷.....	منافع ملی ایران در حمایت از سوریه.....
۱۷۸.....	اهداف ملی.....
۱۷۹.....	منابع و مآخذ.....
۱۷۹.....	منابع فارسی.....
۱۸۲.....	منابع انگلیسی.....

دیباچه

شکل گیری بحران سوریه همزمان با پیدایش بهار عربی و بیداری اسلامی بود. برخی تحلیلگران سیاسی فکر کردند بحران سوریه نیز از جنس جنبشهای انقلابی کشورهای منطقه است، اما شکل گیری گروههای تروریستی و بنیادگرایان تکفیری - سلفی که در فعالیتی همسو با یکدیگر علیه منافع ملت سوریه، این کشور را عرصه تاخت و تاز خود قرار داده اند، جمهوری اسلامی ایران را در موقعیتی قرار داد که دقیقتر تحولات این کشور و منطقه را رصد نموده و در این جدال ژئوپلیتیکی، از منافع دولت و ملت سوریه حمایت نماید. با پیچیده تر شدن دامنه درگیریها و پیشرویهای گروه های تروریستی در خاک سوریه و خطر حمله قریب الوقوع به مناطق تحت کنترل حکومت سوریه از جمله استان لاذقیه، رئیس جمهور سوریه از روسها تقاضای مداخله مستقیم نظامی در خاک سوریه برای مقابله با تروریستهای داعش و النصره را اعلام کرد. به حمایت ایران و عراق از مداخله نظامی روسیه در سوریه، ائتلافی در سوریه شکل گرفت که با واکنش بازیگران منطقه ای و بین المللی مخالف نظام سوریه همچون ایالات متحده، ترکیه و عربستان سعودی مواجه شد. این ائتلاف چهارگانه در مقابل ائتلاف ضد داعش به رهبری ایالات متحده تعریف شد و پیامدهای منطقه ای و بین المللی زیادی نیز به همراه داشته است. شکل گیری بحران سوریه در سالهای اخیر نیز موجب همگرایی و اتحاد بیشتر دو کشور ایران و سوریه شده است. زیرا این بحران تهدیدی مشترک علیه امنیت هر دو کشور محسوب میشود. ایران به عنوان متحد استراتژیک سوریه به دنبال حفظ حکومت بشار اسد در سوریه است و دو

کشور در پی آنند که موازنه‌های در برابر این تهدیدات به وجود آورند. از نگاه ایران، آمریکا، انگلیس و فرانسه تمایلی به پایان بحران سوریه ندارند اما با توجه به شکست داعش و گروه‌های جهادی در مناطقی از خاک سوریه (بویژه بعد از شروع حملات هوایی روسیه)، بعضی از کشورهای منطقه شروع به بازنگری در سیاست‌های خود درباره سوریه کرده‌اند. این کشورها با ابتکار عمل روسیه برای حل بحران سوریه همراهی نمودند و در نشست وین شرکت کردند و برای اولین بار از ایران هم برای حضور در نشست وین درباره سوریه دعوت کردند. کشورهای منطقه به این نکته واقف شدند که ایران بدنبال توسعه طلبی و دست اندازی به خاک سوریه نیست. در عین حال خطوط قرمزی در سوریه دارد که برگرفته از واقعیت‌های میدانی است. در واقع میتوان گفت سیاست واقع گرایانه ایران (در کنار متغیرهای منطقه ای و بین المللی) بوده که سیر تحولات سوریه را به جای کشاند که توانست حضور تاثیرگذار خود را در سوریه را به سیستم بین المللی بقبولاند و به نشستهای بین المللی سوریه، دعوت نمود. با شروع بحران سوریه، سیاست ایران در قبال سوریه وارد مرحله حساسی شده است. تحولات درونی سوریه، ابعادی جهانی یافته و این در حالی است که مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال رخدادهای این کشور بسیار مهم و تا اندازه‌های تعیین کننده است. سیاست‌های اصولی و منطقه‌ای جمهوری اسلامی در سوریه سبب شد که مخالفان بشار اسد نتوانند طی پنج سالی که از شروع بحران می گذرد در فروپاشی دولت بشار اسد و نابودی محور مقاومت در منطقه موفق باشند. جمهوری اسلامی ایران برای تحقق اهداف سیاست خارجی خود در سوریه هزینه های مادی و معنوی

زیادی پرداخت کرده است. اگر چه در مقطعی از دوره معاصر برخی صداهای مخالف علیه رویکرد ایران در سوریه بلند شد ولی امروزه اکثر تحلیلگران و مردم عادی معتقدند پیگیری رویکردهای منطقی ایران در منطقه و سوریه سبب افزایش جایگاه منطقه ای کشور شده است. حضور موثر جمهوری اسلامی ایران در سوریه، سبب تقویت موازنه قوا منطقه ای به نفع ایران شده است. امری که سبب واکنشهای منفعلانه عربستان شده است. در سی سال گذشته سرمایه گذاری سنگینی برای نزدیک شدن رابطه ایران و سوریه صورت گرفته است. منطق حکم میکند این رابطه حفظ شود. ولی لازمه آن بازبینی این رابطه و تعریف مجدد آن بر اساس منافع ملی است. در معادلات سیاسی بسیار متغیر و پیچیده خاورمیانه محسوب کردن روابط خارجی با حاکمان یک کشور در دراز مدت منافع ملی را تامین نخواهد کرد. باید دامنه روابط خارجی را علاوه بر رهبران به ملتها نیز توسعه داد. تاثیر افکار عمومی و نخبگان بر سرنوشت سیاسی یک کشور متغیر تعیین کننده در سیاست خارجی محسوب میشود